

134
16 (A)(B)

१ माहात्म्यसः ॥ Mahan jasa vidhi
२ गायत्र्युपनिषद् ॥ Gayatry upanishad.

नायकविषाविधेम॥१६॥ नीलपद्म॥ घीचक्रमेवितुर्गेपाउआनन्यः॥
आताधमार्तिधारयन्॥१७॥ आधारशक्त्येनमः॥ रूपायानंतर
मुर्तयेब्रह्मणेनमः॥ पृथिव्येनमः॥ भूरसि भूमिरस्यदितिरिति विश्व
धायाद्येश्वस्य भुवनस्य धनी॥ पृथिवीयच्छ पृथिवीद्रुह पृथिवीमा
हिःसीः॥२०॥ पृथित्ययाधृतालोकोहवित्यं वित्तुनाधृता॥ तंच
धारयमां विपावि नचासनंभुस॥ ततःसुखासनेकुरानास्तीर्थ॥
गंगायेनमो यमुनायेनमोदासखाभ्यां नमोहृल्लेयेनमोहारशि
येनमोहारदशेनमोः नमंउत्तरायनमः मंडपदिव्यसिक्कासनाय
नमोवासुपुष्पायनमः कमलासनायनमोऽहिर्देवताभ्योनमः
इत्यासनं पूज्योपविश्य उदुकेनात्मानं दृष्ट्वा पदनाभ्यां॥ इन्द्रादिभ्यो
नमः॥ इन्द्रायनमः॥ अग्नयेनमः॥ यमायनमः॥ नैऋतायनमः॥
वरुणायनमः॥ वायवेनमः॥ सोमायनमः॥ इन्द्राणायनमः॥ ब्रह्मणे

नमः॥ हरये नमः॥ दिग्देवता न्यो नमः ततः कूर्ममुद्रिया विभ्राते पृ
 गृत्वा॥ मानस्तोकेत्यभिमतं॥ मानस्तोके॥ तनये मान उ आयुषि मा
 नो गोषु मानो उ अश्वेषु रीषः॥ मानो घोषा न्द-भामिनो घाधिर्हवि
 ष्मन्तः सहस्रिन्त्या हवामहे॥ २१॥ अग्निरिति नस्म॥ वायुरिति न
 स्म॥ जलमिति नस्म॥ स्थलमिति नस्म॥ व्यामेति नस्म॥ सर्व
 वा इदं नस्म॥ मनयतानि चक्षुःषि नस्मानि॥ आपो हिष्टेति
 सल्लिमादाय॥ आपो हि॥ शमयो भुवस्तान उ उज्जैर्द्धातन॥ म
 हरणाय चक्षुः॥ २२॥ यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयते ह
 नः॥ उडातीरिव मातरः॥ २३॥ तस्मा उ उरुः मामवो अस्य क्षया
 यजिन्वथ॥ आपो जनयथान्यनः॥ २४॥ प्रसद्य नस्मनः॥ प्रा
 चेर्षी॥ प्रसद्य नस्मना योनिमपश्य पृथिवीमग्ने॥ स उ स्य
 मातरिषु शोतिमान् पुनरासदुः॥ २५॥ त्रिपुडू कुर्यात्॥ ॐ

नमः शिवाय भाले ॥ श्रीं राय नमो गले ॥ नमो रुवाय ह हयो ॥
ना नौ कामाग ना शिने रे वराय दुक्षिणे बाहो ॥ नमो नक्षाय कर्ण
रे ॥ शं न वेमणि बंधे न्य ॥ वामे वाय नाभी के ॥ कर्ण रे पार्वती शा
या ॥ मणि बंधे पिना किने ॥ वृष भर्ध्वज यष्टे तु ॥ शीखायां मिदु मो
किते ॥ इति नि पुडुरक्ष ॥ ७ ॥ अथो हिष्टे तिसलिलं गृहि स्वासर्षपादि
ना भूनि उत्तारयेत् ॥ परिते ह ३ नोरथो संता ॥ ३ ॥ ॐ श्रीं नौ दुर्विश्चतः ॥
ये नरक्षरिहा शुषः ॥ २५ ॥ परिमाणे दुश्चरिता ह्यधस्वामा सुचरिते न जा ॥
उदायुषा स्वायुषो हस्तिममृता ॥ २६ ॥ अनु ॥ २७ ॥ अथ संप्रत्यं तु ये भुता ये भुता नु
मिसंस्थिताः ॥ य भूता वि ध्वकर्तारस्ते न स्यंतु शीवास्तथा ॥ १ ॥ यदु न संस्थि
तं भुतं स्थानमाश्रित्य सर्वदा ॥ स्थानं त्यक्त्वा तु तत्सर्वं य न स्थस न गच्छ
तु ॥ प कामं तु भूतानि पिशाचाः सर्वतो हि शं ॥ सर्वेषां विरोधे न ब्रह्म क
मे सार जेत् ॥ यो भूतानां मू ॥ यो भूतानां मधिपतिर्वास्मि हेमांक ॥ ३

आधिष्ठिताः ॥ य उ ईश्वरो महतो महं तेन ह्यमि स्या महम्पु यि गृह्ण
 मित्ता महम् ॥ २६ ॥ ॐ ह्रस्व इत्याहुः ॥ स वा अयमात्मा ब्रह्मविंशा
 नमयो मनोमया वा उन्नयः प्राणमयश्चक्षुर्मयः श्रोत्रमय उ आका
 नमयो वायुमयेस्तजोमय आपोमयः पृथिमयः क्रोधमयो क्रोधम
 यो हर्मयो हर्मयो धर्ममयो धर्ममयः सर्वमयस्तद्येहं मयो होमय इति य
 थाकारीयथाचारीतथा भवति साधुकारी साधुर्भवति पापकारी पा
 पा भवति पुण्यः पुण्येन कर्मणा भवति मापाः पापेनेति ॥ १॥ २ क्षो हा
 विभ्यन्वर्ष षणि रन्नि यो निमयो हुते ॥ इ ए स ध स्य मा स इतू ॥ २९ ॥ रक्षो
 हुणो वः ॥ रक्षो हुणो वो घलंगहनः प्रोक्षामि धै ह्यवान् रक्षो हुणो वो
 घलंगहनो वनयामि धै ह्यवान् रक्षो हुणो वो घलंगहनो वस्तृणामि
 धै ह्यवान् रक्षो हुणो वा म्यलंगहना ३ उपहृमि धै ह्यवी रक्षो हुणो वा
 म्यलंगहनो पर्वुहामि धै ह्यवी धै ह्यवमसि ने ह्यवास्था ॥ ३० ॥ रक्षसा

आगः॥ रक्षसा आगो सिनिरस्तः रक्ष ३३३ महः रक्षो भित्ति धामि मह
६ रक्षो व बाध ३३३ महः रक्षो धम न्त मो न या मि ॥ धृते न द्या वा ए धि वी
प्रो र्णु वा था म्या यो च स्तो काना मग्नि रा ज्य स्य चे तु स्या हा स्या हा स्ते ३३३ न भ स मा
३३३ न भ स मा र ३३३ छ त म ॥ ३० ॥ रक्षसा आगः॥ रक्षसा आगो सि
निरस्तः रक्ष ३३३ महः रक्षो भित्ति धामि महः रक्षो व बाध ३३३ म
हः रक्षो धम न्त मो न या मि ॥ धृते न द्या वा ए धि वी प्रो र्णु वा था म्या यो
च स्तो काना मग्नि रा ज्य स्य चे तु स्या हा स्या हा स्ते ३३३ न भ स मा
र ३३३ छ त म ॥ ३१ ॥ रक्षो हृण म्वल ग ह न म ॥ रक्षो हृण म्वल ग ह न
म्वल ग ह न म्वल ग मुक्ति रा मि य मे स मा नो य म स मा नो नि च र वा न
खाने ३ मह न्त म्वल ग मुक्ति रा मि य मे स मा नो य म स मा नो नि च र वा न
३ मह न्त म्वल ग मुक्ति रा मि य मे स मा नो य म स मा नो नि च र वा न ३ मह

नमस्तुल्यगुणिरामि युक्तेषु जातेषु नमस्तु जाते निचुत्वा नो ह
 त्यादिनामि ॥ ३॥ गंगायामधियतये नमः ॥ सरस्वत्ये नमः ॥ क्षं
 क्षे नपा लाय नमः ॥ न नैरवाय नमः ॥ हुं दुर्गाये नमः ॥ गुं गुरु
 न्यो नमः ॥ श्री भवानि शंकराभ्यां नमः ॥ प्राणायामस्थी वृक्षत्वा
 रं इत्युत्पादे शकलोत्कापूयोजनमुद्दिश्य जप संकल्पं कुर्यात् ॥
 श्रीमन्महागणपते नमः ॥ मम मनो निलिपितार्थं चतुर्विधं पु
 त्तार्थं सिद्धयर्थं तद्वत्कल्पोक्तविधिना जप होम संकल्पेन फला
 वाप्त्यर्थं श्रीमन्महासहस्रीं शिवांगीं पांगीं कादुर्गान्या स पूर्व कुरु
 उग्रतद्रस्य यथा शक्त्या सद्रिका जपे हुं करिष्ये ॥ अथ भूतशुद्धिः ॥
 पाप्मादिनां नवज्जं कीर्त्तितां दुर्हितान् देवतां ॥ चतुरस्यां पञ्चगुणां ग्लो
 कां हूँ ह्रूं नमः जलं ग्लो ॥ ११ ॥ ज्ञान्वाद्यानां निपन्नां तश्च त

मर्देदुवेष्टवंग) रसरूपस्य श्रीशब्दं वंकीरुद्रजलं भु चो॥ ॐ व॥ ११॥
नाभ्याहं तं प्राच्यन्नात्रिकोणं स्वस्तिकारं॥ वन्ति रूपस्य श्रीशब्दं
रुद्रं प्रहसमीरणो॥ २१॥ नृपयं तं हृदवायुं पट्टि दुस्य श्रीशब्दं वन्ति॥ वन्ति सा
कर्षणं धनयं हेहं प्रहविहयसि॥ ॐ यं॥ ११॥ नृमध्यादुस्तरं ध्या
तं वासुदेवं श्रीशब्दं वन्ति॥ ३१॥ अहंकारं प्रहविहयसि॥ ४१॥
एवं पृथिवी वसापो आग्ना वायुमाकाशे उक्ताकाशं प्रपद्यतमा
नाहंकारं महत्सामिकमया मानुसं स्वस्तिकं शुद्धब्रह्मरूपं वाहं रयाथ
भूतायां प्रकृतिस्वरूपमायायां क्रमेण तस्यानि प्रविलापयामि॥ तथा वि
धामायां च नित्यं भुद्रुद्रमुक्तस्य भवेत्यात्मप्रकाशरूपे सत्यज्ञानमननं
तलक्षणे परमकारणे परमार्थं भूते परब्रह्मणि प्रविलापयामि॥ ततः सम
स्तदादि प्रपञ्चादीनि परब्रह्मणी प्रविलाप्या॥ तस्य नित्यं भुद्रुद्रमुक्तस्य ना
वं सन्निधौ नंदं सदाशिवस्वरूपं परमात्मानं विज्ञानं ब्रह्म वाहं मस्मीत्यं॥ ३॥

इति त्रिवारं न्याययेत् ॥ एवं ध्यात्वा यथोक्तं रूपं पातु सर्वज्ञ
 ने भवत्युत्तर ॥ अथावा तस्य कावा न परब्रह्मणः सकाशात् ॥ हेर्क रवार्थ
 भूतायां सर्वमं नमयमात्तकामुहं हं कागादिपंचतत्यादिसमस्त
 प्रपञ्चकारणभूता प्रकृतिस्वरूपमायायारज्जपादिवर्तते रूपेण प्रा
 दुर्भूता इति ध्यात्वा ॥ तस्याः मायायाः सकाशात् यथोक्तं माकाशमुत्पन्नं
 आपादायुं वायोरग्निं रवेरापो न्यः पृथिवि सप्त जायते इति ध्यात्वा ॥
 ते न्यः पंचमाह भूते न्यः सकाशात् स्वशरिरं ते ज्योमयं पुण्यं तमं कं पुर
 शास्वशरिरं ते ज्योमयं पुण्यं तमं कं पुर शास्यसाधनं जपदेवतासाधनयो
 ग्यमुत्तमं नमिति ध्यात्वा ॥ तस्मिंश्चरीरे सर्वात्मकसं सर्वज्ञातिरामं
 चितं सप्तस्तदेवतामयं सच्चिदानंदं सदाशिवस्वरूपं ब्रह्मात्मानं रूपे
 णानुप्रविष्टं तिष्ठतीति भावयेत् ॥ एषा भावना ॥ इति भूतभुवि ॥

अथ प्राणप्रतिष्ठा ॥ प्राणप्रतिष्ठा मन्त्रस्य ब्रह्मा-व्युत्पत्त्या ऋषयः सूर्य
जुः सातानिष्ठसठं सि प्राणशक्तिर्देवता ॥ हं बीजं सः शक्तिः जीवकला न्या
स प्राणप्रतिष्ठा करणे विनियोगः ॥ ॐ आ किं कौं उं अं ॥ कं खं गं धं
उं कौं कीं अं ॥ एथि व्यत्ये जो वायं व्याकाशः तमेह ह्याय नमः ॥ ॐ अं
कौं कौं ॥ ई ई चं छं जं सं यं ॥ कौं कौं आ मू ॥ गंध रस रू पस्प न्ने शू डा तमे न शि
रसे स्या हा ॥ ॐ अं हिं कौं उं उं ॥ टं टं उं दं लं कौं कीं अं ॥ हरेता पस्थ पा यु पा
दा तमे न शि रवा ये नो षट् ॥ ॐ अं कीं कौं ॥ रं रं ॥ तथं दुं धं ॥ कौं कीं अं न्य ए
ओ न त्प ग्धा णा तमे न क व न्या य हुं ॥ ॐ अं कीं कौं लुं लं ॥ पं फं वं भं मं ॥ कौं
कौं अं ॥ मनो हुं कार चित्ता तमे ने ने न न या य वो षट् ॥ ॐ अं कीं कौं ॥ ए
यं ॥ यं रं लं वं मूं खं क्षं ॥ कौं कीं ॥ अं पर म श त्प्या तमे ने अ स्या य षट् ॥ अं
कीं कौं अं अं ॥ मम प्राण मम जी व इह र स्थितः ॥ मम सर्वेन्द्रियाणि वा अ
नः प्राण इह आयातु चिरं तिष्ठतु स्य सत्ये स्या हा ॥ कौं कीं अं ॥ सो हुं शि

जोस्म्वहं॥ प्राणाहाउ अपानहाः॥ प्राणाहाउ अपानहा व्यानहा च त्र्योहा
 धरिचोहाः॥ आन्यांस्तेऽअस्मत्तप न्मुहे लुहे तयह पावकोऽअस्मन्म
 ं शिवोभव॥ ३२॥ स आत्मानमुपासीत॥ मनोभयं प्राणा शरिरं ना
 रूपमाकाशात्मानं कामरूपिणं मनोजवढ सत्यसंकल्पढ सत्यधृतिढ
 सर्वगंधढ सर्वरसढ सर्वरिऽ अनुदिश्ट प्रभृतढ सर्वमिदं म न्या
 समवाकू मना इरयथा श्रीहि वीयवो वा श्या माको वा शा माकते दु
 लोवेव मयं मत रात्म नुत्तेषा हि र एम योयथा ज्योतिरधूममेये ज्यायां हि
 वो ज्यायानाकाशा ज्यायानस्ये पृथिव्ये ज्यामां सर्वे न्यो भूते न्यः स प्राण
 स्यात्तेषां तऽ आत्मे तमितऽ आत्मनं प्रेया न्नि सं न विद्यामीतयस्य स्याद् द्वा
 न विविचि क्रिया सीति हास्मा हुशोऽडित्यऽ एवमेतदिति॥ १॥ शरीरस्यात्मा
 ऋषि प्रवृत्ति छंदः सत्यो द्यता॥ धर्मार्थकाममोक्षसाधने विनियोगः ततः
 शरीर संस्कारार्थं प्रणा वंशोऽश्वारं जपेत्॥ ॐ॥ १५॥ इति प्राण प्रतिष्ठा॥

अथातर्मातृका न्यासः॥ मातृकामंत्रस्य ब्रह्मा नृषिः गायत्री छंदः सरस्वती
देवता॥ हं क्षं बीजं॥ स्वरसंग्रहः शक्तिः॥ अंतर्मातृका न्यासे विनियोगः॥ हं
क्षं ललाटे॥ अं उं॥ इं उं उं उं उं॥ लुं॥ ऐं ऐं॥ ओं ओं॥ अं उं॥ तालुमूले॥ कं
खं गं धं उं चं छं जं सं यं टं ठं हं ह्रये॥ उं टं एं तं थं दं धं ने पं फं ना नौ॥ वं मे मं यं रं
लं लि गो॥ वं नूं खं सं आधारे॥ इत्यंतर्मातृका न्यासः॥ अथ बहिर्मातृका न्या
सः॥ अं शिखायां॥ ओं ललाटे॥ इं ईनेत्रयोः॥ उं उं कर्णयोः॥ न्रं न्रं नाशिक
योः॥ लुं लुं कपोलयोः॥ ऐं ऐं हं त पं योः॥ ओं ओं ओं ह्रये॥ अजिक्वायां॥ अ
हं ग्रीवायुः॥ कं खं गं धं उं ह्रिणा ह्रस्ते॥ चं छं जं सं यं वा म ह्रस्ते॥ टं ठं उं टं एं दृष्टि
पादे॥ तं थं दं धं ने वामपादे॥ पं ह्रिणा कुक्षौ॥ फं चामकुक्षौ॥ वं ह्रि चंद्रो॥ नं ना नौ
महह्रये॥ यं त्यं गा त्रमेने॥ रं आस्रगा त्रमेने॥ लं मासा त्रमेने॥ वं मे सा त्रमेने॥ शं अ
स्ती त्रमेने॥ षं मज्जा त्रमेने॥ सं शुक्रा त्रमेने॥ हं आत्मशक्त्या त्रमेने॥ लं सर्वात्म
ने॥ क्षं परमशक्त्या त्रमेने॥ इति बहिर्मातृका न्यासः॥ अथाद्यो नृषि न्यासः॥
छंदः पुरषर्षः शरीरे न्यसेत्॥ तिर्यग्विलम्बमसत्रुर्ध्वं बुध्नां छंदः पुरषस्य च पुर

षोडशतान् ॥ ॐ गतमभरद्वाजाभ्यां नमः ॥ पश्योः चिभ्यामि न जमदुग्निभ्यां
 नमः ॥ भ्रान्तयोः ॥ ॐ वाशिष्ठकश्यपाभ्यां नमो नासापुरयोः ॥ ॐ अन
 ये नमो वायि ॥ इति ऋषिभ्यासः प्रथमः ॥ इति न्यासप्रतिपादकाभक्तिद्व
 यामपि ॥ तदुक्त्वा को न च त्वर्वाग्विलम्बमस्य उर्ध्वबुध इति ॥ इति मेव
 गोतमभरद्वाजा ॥ इमे भ्रूतीप्रतिपादकानुपटनीया ॥ अथ गायत्र्यादि
 षड्ः पुराणन्यासः ॥ शिवो धूनातिरिक्तगेषु पर्यतो द्वितीयः ॥ किञ्चिदुः प्राति
 पादकब्राह्मणद्वितीयस्य ॥ ॥ गायत्र्ये नमो अग्नये नमः ॥ शिरशि ॥
 उद्दिष्टे नमः ॥ सवित्रे नमो ग्रीवाया ॥ बृहत्ये नमो बृहस्पतये नमो नू
 के ॥ बृहदथं तान् नमो द्यावापृथिवीभ्यां नमः पश्योः ॥ निष्ट
 ने नमः ॥ इन्द्राय नमो मध्ये ॥ जगत्से नमः ॥ आदित्याय नमः ॥ आर्त्यैः
 आतिष्ठसे नमः ॥ प्रजापतये नमो मेरु ॥ यसाय यज्ञवे श्वानराय नमः
 पायौ ॥ अनुष्टुप्ते नमो विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ॥ उच्यते ॥ पंत्ये नमो मरु

ध्यानमो जानुनोः॥ श्रीवं ऐदिपहाये नमो विष्णवे नमः पादयोः॥ वी
छंदसे नमो वायवे नमः प्राणेषु॥ अनुनाक्षराये नमः जाह्नवे नमः
उनातिरिक्ता गेषुः॥ एवमेवांगानि योजयित्वा वेदमयो भवति शा
पानुग्रहसमर्थो ब्राह्मणः॥ तज्जम्बवद्भूते स्वर्गलोकं परं साधनं धर्माथ
काममोक्षस्य न्य॥ हारिद्रुखः शोकं नयं न भवति॥ इति छंदः पुर
षन्यासाद्वितीयः॥ अथ नमः पिदेवताभ्यं हाठं॥ सि विदित्या नमः
यायजुर्मयोः साममयोथर्वणमयो ब्रह्ममयो स्तेजोमयो मूर्तमयो भूत
मयो ब्रह्मेवाप्यति॥ विष्णुरिदं काशाय नमः॥ पूर्वोक्तपाटविधिप्रयो
गः॥ ॐ कारनमस्कारांत प्रयोजयेत्॥ ॐ॥ इषत्तादिषु मंत्रेषु खं ब्र
ह्मं तेषु दक्षप्रणवसहितेषु याः क्रियाः॥ तन्न विवरयान् नमः
गायत्र्यादीनि सर्वाणि हाठं॥ सिलवीडियजं विप्रजापतिदेवता

पछन्दोक्षरपङ्क्तिः श्रुतः पदपङ्क्तिः श्रुतः विशारपङ्क्तिः श्रुतः क्षुरोभन
जश्रुतः उआद्युतः ॥ १ ॥ अद्युतः प्रद्युतः ॥ संवद्युतः चि
यद्युतः वृहद्युतः रथन्तरद्युतः निकायश्रुतः दोबिनधश्रुतः दोगिर
श्रुतः भजश्रुतः स ७ सुपुहोनुपुहनुतः एवश्रुतः वरिवश्रुतः
दोद्ययश्रुतः दोद्ययस्त्रद्युतः विषयश्रुतः विशालद्युतः श्रुति
श्रुतः दूरोहणद्युतः स्तनद्रद्युतः उअङ्काङ्कद्युतः ॥ १ ॥ चतुः स्त्रक्तिरि
त्यासनं ॥ चतुः ॥ स्त्रक्तिर्जाभिः ॥ चतुः स्त्रक्तिर्जाभिः ॥ तस्य सप्रथासनोचि
भवासुः सप्रथाः सनः सधायुः सप्रथाः ॥ अपहेषोउअपुह्वान्यव्रतस्य सश्रिमम् ॥
॥ चत्वारिभृगेयावाहनं ॥ सश्रिः चत्वारिभृङ्गा ॥ चत्वारिभृङ्गात्रयोउअस्यपा
दाद्वैश्वोषसप्तहस्तासा आस्या ॥ निधावदोद्युषमोरोरवितिमहोदेवोमसोउआवी
वश्रुतः ॥ सश्रिवोजातवेदइतिपुरश्रुतः ॥ जातवेदइतिपुरश्रुतः पञ्चर्षिः त्रिष्टु
पुष्टः जातवेदोश्रिदेवता ॥ पुरश्रुतः विनियोगः ॥ जातवेदसेदननामसोमम
सति यतीनिजहातिवेदः ॥ सनः पर्वइति दुर्गाणा विश्वानावेवसिंधुदुरितायुगिः ॥

अक्षरं ब्रह्म सदनं वेदा नाशि २३ तमं ॥ जाते वेदां छंदसं माता ब्रह्म भूर्भुवः स्वरोमा ॥
 इति श्री शैलपित्या ॥ ॥ पुराण्यरं ॥ अथ मनो जूतिषु उंगन्यासस्तृतीयः ॥ मनो
 जूतिवृहस्पतिः ऋषिः वृहती छंदः वृहस्पतिदेवः ताहृदयं न्यासे विनियोगः ॥ ॥
 मनोजूती उर्जिता मा ज्यस्य वृहस्पतिर्धर्ममि मन्तनोत्तरि छंदः सप्तमी मन्त्रं
 धातु ॥ विष्णवे देवास्तु इह मा ह्यंतामोऽप्रतिष्ठा ॥ ॐ हृदयाय नमः ॥ अबोध्याग्नि
 रित्यस्य बुधगविष्टा ऋषिः निष्ठु छंदः अग्निदेवता शिरो न्यासे विनियोगः ॥ अ
 बोध्याग्निः समिधा जनानां प्रीतिधेनुमिवायति मुखं संम ॥ अक्षरं प्रवया मु
 जिह्वानाः प्रभानवसिस्वतेनाकमस्य ॥ ॐ रुद्रशिखरे स्वाहा ॥ मूर्ध्नि नमित्य
 स्य भरद्वाज ऋषिः निष्ठु छंदः अग्निदेवता रुद्रशिखा न्यासे विनियोगः ॥ मूर्
 ध्नि नमिदोऽअरतिमृष्टिं व्याधेभ्या नरमृतं आजातमग्निम् ॥ कवि छंदः सप्तमी
 जमतिथि जनानां सन्नापान जनयन्ते देवा ॥ ॐ रुद्रशिखायै वोष
 ॥ ॥ मर्माणि त्यस्य अप्रतिरथ ऋषिः निष्ठु छंदः मर्माणि देवता रुद्रकव
 चं न्यासे जपे विनियोगः ॥ ॥ मर्माणि ते वर्माणां छादयामि सोमस्तु राजा मते

तेनानुवस्ताम ॥ उरोर्धरी योर्ध्वरुणसेरुणोतुजयन्तत्यातुदेवामहन्तु ॥ ॥
ॐ विश्वतश्चक्षुरिति विश्वकर्मा नौविनन्मपिः त्रिष्टुष्टं ६ः विश्वकर्मा देवता
रुद्रनेत्रं न्यासे विनियोगाः ॥ विश्वतश्चक्षुरित्येतो मुखो विश्वतो वा
हस्त विश्वतस्यातु ॥ सम्वाहं न्यास्य मतिरभ्यतनौ याचा भूमी जनयन् देव
एकः ॥ ॐ रुद्रनेत्रं न्यास्य वीर्य ॥ मानस्तो कइति कुसन्मपिः जगती छंदः
एक रुद्रो देवता रुद्र आस्त्रा न्यासे विनियोगाः ॥ मानस्तो के तनये मान उवाच
विमानो गोपुमानो उवाच श्वेपुरीरिषः ॥ मानो वीरान्द्र नासिनो बध्नीर्ह विष्म
न्तरहमित्याहुवामहे ॥ रुद्र आस्त्राय फल ॥ इति मनो नृतिरियादिषडंगन्या
सस्तृतीयः ॥ ॐ अथ षडंग रुद्राणां न्यास अभ्युर्थः ॥ अथातः षडंग रुद्राणां न्यास
पूर्वकं जपहोम देवता चर्चिता विधिव्याख्यास्यामः ॥ गणेशाय नमः त्रिषु च स्यात् शिव
संकल्प मपिः त्रिष्टुष्टं ६ः मनो देवता रुद्र हृदयं न्यासे विनियोगः ॥ षडंग
तः ॥ गणेशाय नमः हूरमुदेति देवं नृदुसुसस्य तथैवौति ॥ हूरं मउपोतिषा ओ
तिरेक कनने मनः शिव संकल्प मस्तु ॥ सुषारथिरभ्यानिव ॥ सुषारथिरभ्या
निव सन्नुप्यान्ने नीयते नो शुभिर्चाजिन उवा ॥ ह त्प्रतिष्ठं रजिर अविष्ट

लीनामासङ्गुन्दनोनिमिषः एकविरः शतदेसेनाऽजजयधराकमिच्छुः॥ मर्मोहितो॥
मर्मोहितेवर्मणाद्यामिसोमस्वराजा मृतेनानुवत्ताम॥ उगर्वरीयोवरुत्ते
दृष्टेणतुषयन्तस्वानुदेवामस्तु॥ ॥ तद्वक्त्रः न्यासविनियोगः॥ विष्वादीतिविष्वा
दुगन्तुतममिति न्यासः प्रस्कृष्टो गायत्रीतं प्रत्ययाऽवसारकशपे। जगती विश्वेदे
वायंवेनोवेनास्त्रिष्टुप्सोमश्चिन्नं कुंसागिरसास्त्रिष्टुप्चाङ्गो गस्यास्त्रिष्टुप्पृषद्वक्त्र
कक्षसुकक्षितरणिः प्रस्कृष्टो वायव्योतसूर्यस्यद्वयोः॥ कृत्स्नस्त्रिष्टुप्चाङ्गिति द्व
या जेमदगिराद्यो संतादृष्ट्यपरा बहुतीमायंतो नृमेधा बहुत्यद्योस्वाः देवता॥
कुत्सास्त्रिष्टुप्नेनेहिरण्यस्तुपन्नपिः त्रिष्टुप्पृषदः सर्वेषां सूर्यो देवता॥ तद्वक्त्रे न
न्यासविनियोगः॥ विष्वाद्भुतत्वा विष्वाद्भुतत्वा इपिबतुसोमस्यमद्भुतयुर्दध्वस्तपता
वविकृतम्॥ घातजह्लाद्योऽङ्गान्निरक्षतिस्मना प्रजाः पुणेषुपुर्धाघीविराजति॥
॥ जाह्नवेना॥ उगर्वन्नेनरजसाद्यतमानो निवेदयन्मृतमर्त्यं च॥ हिरण्यये
नसवितारथेनोदेवोधातिभुवनानिपुत्र्यन्॥ तद्वक्त्रे नयौवौषट्॥ नमस्तेतिषो
उगर्वन्नेनरजसाद्यतमानो निवेदयन्मृतमर्त्यं च॥ हिरण्यये
नसवितारथेनोदेवोधातिभुवनानिपुत्र्यन्॥ तद्वक्त्रे नयौवौषट्॥ नमस्तेतिषो
उगर्वन्नेनरजसाद्यतमानो निवेदयन्मृतमर्त्यं च॥ हिरण्यये
नसवितारथेनोदेवोधातिभुवनानिपुत्र्यन्॥ तद्वक्त्रे नयौवौषट्॥ नमस्तेतिषो

रुद्रो देवता ॥ रुद्र आर्यो न्यासे विनियोगः ॥ ॐ शुभं वः स्वः नमस्ते ॥ नमस्ते रुद्र
 मन्यव उत त उ इषवे नमः ॥ बाह्व्या मुले ते नमः ॥ मानस्तोके । त नये मान उ आयुषि
 मानो गोषु मानो अश्वेषु रीरिषः ॥ मानो दीरा नृद्वामा नि नो धधीर्ह विप्रतः । स दुमि
 त्याहु चामहो । षो उ श्रेष्ठ जपित्वा उ आयाय ५२ ॥ इति ष उ गं रुद्रा एगं व्यास श्रवतुर्थः ॥
 नमस्ते रुद्रा ध्याय स परमेष्ठे । स पि मानो मानस्तोके इमा रुद्रा येति न या उ गं रुद्रा
 नमस्ते गायत्री पातेति स्त्रो नुष्ट नो ध्यवो चारित्तुः । पञ्च यो न मे । रुद्र नील श्री
 चासमानुष्ट नो मानो द्वे जगती एको रुद्रो देवता ॥ ॐ नमो हि रुद्राय बाह्वे
 इसा हीनां निरुद्य जुष्टं पि सया । ष्टकां द्वे द्वे तस्य यो विष्टं शतिरिष्टका जा
 ता संस्तु एवमुक्तं नयतो नमस्का वा उ न्ये नतरतो नमस्कारा श्रयति स्त्रो
 शितयो रुद्रा स्तेषां देवता किरिके न्यः पंच व्याहृतीनां देव हृदय गेता ग्निवा
 न्यर्क्षरूपा आग्निरुक्ताः पंच युतु विष्टं शतिरुद्रा इपेष्टुतीमाज गतियाते नु
 ष्ट्य रि नो मीदुष्टु मेति निष्टु नो विक्किरि इष्टु रग्राणि चानुष्टु नो सत्या नामे वरु
 द्रो देवता नमो स्तुति नया एण प्रस वरो एण यजुषां नय एका रुद्रा रुद्र श्रवे वसा

ग्रंथतचतुष्टयं सदा हि नूतयः शतशीर्षो महासूक्तो देवतासदाध्यायज
पेविनियोगः ॥ वयं सौमतिबधुर्गायत्रीसोम एष ते सदा वसदिति प्रजा
पतिरुद्र एकपत्न्या एवाकुरु पुनैष जमसि न्येव कंदेऽया च नुष्टु नो पूवस्य
चरिषाष्टाद्वितीयाया प्रजापतिरेतत आस्तारः पंङ्गी न्यायुषन्या रायण
उत्तिष्ठं ये जमान शिखं शिवो नामेति निवर्तयामीति निवर्तयामीति
तदयं श्रीशिवो देवतासदाध्यायजः ॥ उत्तिष्ठं ये जमान शिखं शिवो नामेति निवर्तयामीति
हृद्यं नार्थवद्देवतासदाध्यायजः ॥ श्रीमहासूक्तो देवतासदाध्यायजः ॥ वाज
म्येति सत्यविंशतिक उक्तानां प्रजापतिर्यजुर्देवता चमकं शां सार्थ
जः ॥ अथ व्याहृतिन्यासः ॥ ॐ हृदये ॥ अक्षिरासि ॥ भुवः शिखायां
स्यः कवचे ननयोः ॥ भूर्भुवःस्यः ॥ अक्षिरासि ॥ इति व्याहृतिन्यासः पंच
मः ॥ अथ रुद्रव्याहृतिः ॥ पुनर्द्वितीयोपुंक्षि कान्यासः षष्ठमः ॥ ॐ नमो
वः क्रिरिके न्यः उदरे ॥ देवानां ॥ हृदये न्यो हृदये ॥ नमो विंशिन्ये
न्यासुरे ॥ नमो विंशिन्ये ॥ न्यासुरे ॥ याते रुद्रेति शिखायां ॥ ॐ

स्मिन्महतिरिति॥ असंख्याताललोटे॥ हठसा इति श्रवर्मध्या॥
 नमः उज्जानिर्हतेति मूर्ध्नि इति ध्रुविका न्यासः षष्ठः॥ क० न्यंबकं
 हने नयोः॥ नमस्तुत्यायोति कृणो योः॥ मानस्तोकेति ना॥ सिकाया॥
 अवतसमुखो॥ नीकग्रीवा इत्यंकटे॥ नमस्तु आधुधायोति बाह्याः॥
 मतिर्धो नीतिरुस्तयोः नमो वः किरिके न्य इति हृदये॥ नमो गणे न्य इति
 एष्टे॥ विकिरिद्रवित्कदरे॥ द्राये अधरारपते तीकुक्षेते॥ हिरण्यगर्भेति
 नाजो॥ मिदुष्टमेति कटयं॥ श्मवो मूलेति गुह्ये॥ श्मार्कं द्रायेति गुह्ये॥
 मानोमहंतमिह्वर्वाः॥ एषतेति जान्वेः॥ विष्टेष्टेष्टिति जंघयोः अथ
 धामिति पादयोः॥ नमस्तु जमसिगुलभ्रयोः॥ अस्थवो न्यदिति कृव
 न्य॥ नमो बिलिप्तनद्रूपकवच्य॥ नमो स्तनी लयीवायेति तृतीयेने
 ना॥ विज्यं धमुरिति धुनुदा॥ येन बाहुना इति बाहुनाः॥ प्रभुचद्रूपस्त्रं॥
 यष्टां वतेति दिग्बंधः॥ विश्वतश्चक्षुरिति सर्वना॥ एषते मूद्रा॥ इति कृति

कान्यासः सत्यमः अथ इशाक्षरं न्यासो अष्टमः ॐ नमो भगवते रुद्रा
येति शरिरे न्यसेत् ॥ ॐ नमो मूढि ॥ न नमो नासिके ॥ मो नमो लला
टे ॥ म नमो मुखे गे नमः कंठे ॥ व नमो हृदये ॥ ते नमो हृदि उगु स्तेः
र नमो घात हस्ते ॥ इ नमो नाभौ ॥ य नमः पादयोः ॥ इति इशाक्षरं न्या
सो अष्टमः ॥ अथ इशान्मानी न्यासो नवमः ॥ फाळाग्निरुद्रा
यज्जानुनोः कुमाराय नमः उदरे ॥ नीमाय नमः शिरसि ॥ शिवाय
शिरसायां ॥ ॐ सदा शिवाय नमः सर्वत्र ॥ शिरसि विन्यसेद्गुह्यं लला
टे चंद्रसेखरा ॥ नेत्रयोः त्रिलोचनं देवं श्रीं नेत्रयोर्नैऋवं न्यसेत् ॥ ध्रा
एतुं करं देवं सुरेयपशुपतिं तथा ॥ नीलग्रीवं कटहरो हृदये व्यपक्वं
न्यसेत् ॥ क्रूरगंगाधरं देवं श्रीवं नाभ्यां बुधिन्यसेत् ॥ वामे पुवं ततो गु
ह्ये जघने च तु न्यं वक्त्रं ॥ सर्वं संविन्यसेत् स हो शिवं सर्वं न विन्यसेत् ॥

एतानि चतुर्दश नामानि चतुर्दशंगानि योजयेत् ॥ योजितो ह्यंगमं
 गे पुरस्त्रुल्या भवेन्नरः ॥ इति शंभो नामान्यासो नवमः ॥ अथ
 च चक्रन्यासो दशमः ॥ ॥ ललाटे च शिवं कंठे रुद्रं जान्वा सुशं
 करः ॥ पादयोरे रनंतं च सद्यो वै पादयोर्न्यसेत् ॥ ॐ कूं हूं कूं हूं हूं ॥
 रुद्र उः सामा धर्वा रिसः पृथिव्यसे जे वा वज्रा काशमर्हं ॥ त्रिका
 महादेवो देवता ॥ उक्ताष्टः पंच चक्रन्यासे विनियोगः ॥ ॐ स
 द्यो जाते तिस्र्यो जात ऋषिः जगतीष्टः ब्रह्मा देवता ॥ पादयोर्न्यासे
 विनियोगः ॥ ॐ कूं ॥ सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः ॥
 भवे भवे ताति भवे भवे नमः ॥ भवोद्भवाय नमः ॥ सद्योजाता
 य नमः पादयोः ॥ वामदेवायैति वामदेवरूपि ॥ विष्णुश्चैव देवता
 उरन्यासे विनियोगः ॐ कूं ॥ वामदेवाय नमोऽयं साय नमः ॥ अक्ष
 य नमो रक्षाय नमः ॥ काठाय नमः ॥ कुरु विकरणाय नमो बलं विकर

एणयनमोबलायनमोबलप्रमथनायनमः सर्वभूतहमनायनमोमनोन्ननायनमः॥
 वामदेवायनमउर्वीः॥ अधोरेसुधोरन्मपिः त्रिपुच्छंदः रुद्रोदेवता॥ हृदयन्यासे
 विनियोगः॥ ॐ हूं॥ आधोरेन्योथधोरेन्योधोरधोरतरेन्यः॥ सर्वेन्यः स
 र्वधर्चेन्यानसोउरुसुद्ररेन्यः॥ आधोरायनमोहृदये॥ ॐ तसुसुषायति
 तसुसुषन्मपिः गायत्रीछंदः सूर्योदेवता॥ मुरवेन्यासेविनियोगः॥ ॐ॥ कुंत
 सुरुषायविष्णुमहोदेवायधीमहि॥ तनोरुद्रः प्रचोदयात्॥ ॐ तसुषायन
 मोमुरवे॥ ईशनेतिईशानरुपिचुहतिछंदः सहाशिवोदेवतामूढिन्यासेवि
 नियोगः॥ ॐ कुः॥ ईशानः सर्वविद्यानांमिश्वरः सर्वभूतानांब्रह्माधिप
 तिब्रह्मणोधिपतिब्रह्माशिवोमेअस्मिसहाशिवो॥ ॐ ईशानायनमोम
 द्वि॥ इतिपंचवक्त्रन्यासेदशमः॥ अथमुरवककान्यासे॥ ककुशः॥ प्रकेया
 मकबिंदुं कुक्ष्यं लंगोक्षीरप्रेनप्रनेभस्मान्यगमनंगेहृदमनज्वालाव
 लीचनं॥ ब्रह्मं द्रादिमरुज्जैस्सुतिपरेरभ्यर्चितयोगनिर्वंदुंसककककं क
 रुहितंस्त्राणैगमुरवेपश्चिमा॥१॥ सद्योज्जातायपार्वतिशक्तिरहितायपश्चि

मयक्रायभूतत्वायहंसबाहनायब्रह्मरूपायहंनमः॥इषुमुद्राप्रदर्शित॥
 ब्रह्मजंज्ञानंमन्त्रेणजसानप्रथममुरस्ताहिसीमतःसुरचोबेनउआचः॥सबु
 ध्माउउपउअस्यविष्टाःसतश्चयोनिससतश्चधिवः॥१॥अद्विसिद्धिर्धितिल
 ह्मोर्मधाकातिःस्वधाप्रभा॥सजोजाताकृकाएताअष्टोचपरिकीर्तिताः॥क
 निष्टिकांगुष्टान्यानमः॥गौरंकुंकुमपिजरंसुहिलकं व्यापांडुगंडरुक्कं
 विष्टेपकृटाक्षवीक्षणलसंसितकरोत्तलं॥स्निग्धंविंबधकाधरंप्रहसितंली
 लाकककंरुतंवंदेष्टुंशशांकमंडलनिभंयक्रंरुत्तरं॥वामदेवायोत्तरमुखय
 जोरीशक्तिसहितायजापस्तत्यायगुरुउवाहनायविलुक्तरूपायहीनमः॥पञ्चमुद्रा
 हेरीयत॥तद्विष्टोः॥परमपदुःसदोपश्रुपान्तिस्तरयः॥हीवीवचक्षुवाततमू॥२॥
 रजोरक्षारतिःपाल्याकामासंजीवनीप्रिया॥चद्विःछायान्यधानीचन्ना
 मनीमोहिनीज्वलाःवामदेवरयतदृपास्त्रयोहृक्कान्यसेतः॥आनामिका
 गुष्टान्यानमः॥कोकाअन्तेमरांजनंछूतिनिभंव्याचनपिंगेक्षणंखंडेदुदु
 तिमिश्रितं॥सुदशनप्रोद्विनेदुंक्षुं॥सर्पेपोथकृपालश्रुतिसकलं व्याकृति
 सछेषंवंदेदक्षिणमीश्वरस्यकुटिलंभूजंगनोद्रमुपं॥आधोनायदक्षिण

वक्राया कूर्म वाहनाय कालिंदी शक्ति सहिताय ते जस्तत्वा यस्वरूपाय हं नमः ॥
धातः सद्रजि श्रुत्वा मुद्रं दर्शयेत् ॥ या ते रश्मिवात नूरधोरापा पकाशिनी ॥
तयानस्तन्यां तमयागिरि श्रुत्वा तानि चाकशिहि ॥ १ ॥ तमामोहाक्षयावध्या
निद्रा व्याधि नया जरा ॥ ३ ॥ राधोरस्य कलाष्टौ न राधोरस रश्मि रमरेत् ॥
मध्यमा गुह्या न्यां नमः ॥ संवर्ता गित डित सित सक्त नक्त स्यर्द्ध कते जो रगंग
निरंध्या निमि श्रितां सुदुर्ज्ञे न प्रोद्गासितां न्या धाणां ॥ भावे ह्युत्तिलाल पिग
क जराहार प्रबद्धो रंग येदु सिद्ध सुरासु रेद्र नमी तं पूर्व वृत्तं श्रुति नः ॥ तस्मिन्
यकार्ये शक्ति सहिता य अश्व वाहनाय मरुत हाय पूर्व वक्राय ईश्वर रूपा
य हे नमः ॥ व्यापक मुद्रं प्रदर्शयेत् ॥ ४ ॥ सरः श्रुत्वा पत्नौ ॥ ४ ॥ सहस्रं चिष
दसुरत्तरि क्षर सद्रो ताचे दि पडा ति थि दु नो ण सत् ॥ नृपद्वर स हत स ह्यो मस
हृजा गो ज ॥ ३ ॥ उराद्रि ज ॥ ३ ॥ कृतं मृदुत् ॥ १ ॥ प्रतिष्ठा न्य निवृत्ति श्रय विद्या शांति
सथे वन्य ॥ काल सुरुषे ये तास्तद्रूपास्तस्य चिंतयत् ॥ १ ॥ तर्ज्जन्यं गुह्या न्यां
नमः ॥ व्यक्ता व्यक्त गुणो तरं न्य वरुं षड्विंश तत्त्वा धिक्कृतं समाहृतं तत्त्वमक्षर

मिति ध्ये सदा सूरिभिः ॥ वेदेतामस सर्वाजिते तमनसा सदेमातिरुद्धं पं
 शातं पंचममीश्वरस्य वदुनं स्वव्यापिते जोमयं ॥ इशाना यविभ्यधारि
 ल्ये नृत्ति सहितायं च नृभजाहनाय आकाशतल्ययुर्ध्वं च कायसदा
 निवरूपाय हो नमः ॥ इशाना ~~कृष्ण~~ वा नृमण्डलं ईशां वास्यमिदं सर्वं च
 किञ्च जगत्स्या अगतं ॥ तेन त्वेकेन भुजो धामा गृधः कस्यैरियं दुनमः ॥ १ ॥
 लिंगमुद्रांशं यतु ॥ नाशिनी त्वंगे देष्टव्यं मरिचि ज्वालिनी तथा ॥ ईशान
 स्य कलाः पंच ईशरूपधराः स्मरेत् ॥ दक्षिणा गुह्यमुर्ध्वं वामा गुह्येन वेष्टितं ॥
 लिंगमुद्राये नमः ॥ कनिष्ठांगुष्ठयोगेन सद्यो जातकूलान्यसेत् ॥ सद्यो
 जातं प्रपद्यामि दुःसियो ॥ सद्यो जातां यस्तुदये नमः पादयोः ॥ भवधृत
 ये नमो भवे लक्ष्म्ये नमो गुल्फयोः ॥ जनानि भवे मे धाये नमो भजस्यमा
 कांताये नमो जानुयोः ॥ भजस्य धाये नमो उद्गवाय नमो जधयोः ॥ उ
 गुष्ठानामिकायोगादामेव कूलान्यसेत् ॥ वामदेवाय नमो रजसे नमो
 ज्येष्ठाय नमः ॥ अष्टाय नमो रक्षाये नमः ॥ रुद्राय नमो रतये नमो गुह्या ॥

कालाय नमः पाल्याये नमो वषणायोः॥ कला कामाये नमो गुदे॥ वि
करणाय सती च न्ये नमो अस्ती॥ बलक्रियाये नमः कट्यां॥ विकृणा
य नमो वृद्धाये नमो बलायु नमो ध्याये नमः कृष्टोः॥ बलप्रतथना
य नमो ध्याये नमो नाभ्या॥ सर्वभूतभणायु नमो न्यामिण्ये नमः ३
देर॥ नम नमो हि न्ये नम उ नम नाय नमो जालाये नमस्त नम याः॥ अंगु
ष्ठमध्यमायोगा ह्योरस्य कलान्यसेतु॥ अधोरे न्यस्तमाये नमो हस्त्यो॥
अधोरे न्यामो हाताये नम कंटे॥ अधोरे हस्त्याये नमो धोरथरे न्या
तल्लोये नम रं द्योः॥ सर्वतः सर्वो निद्राये नमः सर्व न्यामो हाये न
मो बाद्धोः॥ नम सोरु न्योये नमो रुद्ररूप न्यो नमो हस्त्योः॥ अंगु
ष्ठतर्जनीयोगा तपुरुष कलान्यसेतु॥ तत्पुरुषाय वि प्रहृष्टाये नमो मृ
त्यो॥ माहास्वाय धीमहि विद्याये नमो नासीके॥ तन्नो रुद्र प्रतिष्ठायै
नमः॥ कपोलयोः॥ प्रयोद्या निवृतये नमो ने न्योः॥ सुमुष्ट्यांगष्ट

योगेन ईशास्य कंकन्यसेत ॥ ईशानः शशिन्येन मोक्षमर्षधे ॥ सर्ववि
 द्यानामिभ्यः अंगहोयेन मोक्षलोटे ॥ ईश्वरः सर्वभूतानामिदं नमः
 शिरसि चक्षुषि पतिर्ब्रह्माणोधिपतिर्भैरीन्येन नमः शिरसायां ॥ ब्रह्माग्नि
 चोत्तेजः असदसदाशिवो मू ॥ ॐ नमोज्ज्वलिताये नमः सर्वांगेषु ॥ ईशा
 नस्य कलालीङ्गमुद्राय नमः ॥ इति मुख्यकलान्यासो एकादशः ॥ ११ ॥
 अष्टजींशकलान्यस्य देहसाक्षादिवो भवेत् ॥ नानाविधं च सप्त
 र्थन्यासेनो न देहिनां ॥ १ ॥ एवं न्यासयुतो यत्र न तलरोगग्रहानहि ॥ योजुना
 वधियक्षेत्रं नैव साहुर्मनीषिणः ॥ २ ॥ राधोरस्य विष्कंटे सप्तस्तसुरसंभु
 ख्यो ॥ ईशाने केवळा गंगा यामे चैव न पार्यती ॥ ३ ॥ एवं न्यासं पुराक्षत्या त
 तः संपुटमारुते ॥ इति शिवसिद्धांते न्यासप्रश्नः ॥ इति कादुर्न्यासः ॥
 अथ संपुटमारुते ॥ मानो महान्तमिह ॥ मनिरमावह्य ॥ मानस्तोकेति
 संपूज्यं ॥ एष तेति निरुद्धते इति ॥ लिङ्गमुद्रा आयुधमुद्रा प्रदुर्ग्य ॥ आसा
 रमिति गर्गः ॥ निषुप्रुद्धः ॥ इति देवता संपूटि करेण विनियोगः ॥ न

तारमिन्द्रम् ॥ तारमिन्द्रमवितारमिन्द्रः ॥ हवे हवे सुहवः ॥ भूरमिन्द्रः ॥ कु
 यामिन्द्रः ॥ कस्य हतमिन्द्रः ॥ स्पस्तिनो मधवाधा ॥ त्विन्द्रः ॥ १ ॥ प्राच्ये दिने
 इद्राय नमः ॥ त्वन्नो अयेति हिण्यस्तपन्नपिः ॥ जगती छंदः अग्नीदे
 वतासंपुटि करणे विनियोगः ॥ त्वन्नः ॥ त्वन्नो येद्युक्तास्तद्विदांस्वहो ॥
 अवयासितोष्टाः ॥ यजिष्ठो बभूविततः ॥ शोभुः सानो विश्वा देवा ॥ सीप्रमुष्म
 स्मत् ॥ २ ॥ आग्नये नमः ॥ सुगन्धपथमिति प्रजापतिः ॥ त्रिष्टुप् छंदः
 यमो देवतासंपुटि करणे विनियोगः ॥ सुगन्धपथं प्रदिशन्नयहि ज्योति
 मध्वे स्रजं रन्ने आयुः ॥ अपैतु मृत्युं रम्यं तं म आगो देवस्य तोतो आ नये
 क्ते तु ना ॥ ३ ॥ इति एगाये दिशे यमाय नमः ॥ असुं न्वतनिति विवस्यान्तपिः
 त्रिष्टुप् छंदः निर्मतिर्देवतासंपुटि करणे विनियोगः ॥ असुं न्वत्तमय ज
 मानम् ॥ असुं न्वत्तमय जमानमिच्छते नस्येह्य ॥ मन्विहि तत्करस्य ॥ अ
 न्यमस्तदिच्छसा त इत्या नमो देवी निः ॥ त्वं ते तु न्यमस्त ॥ ४ ॥ वायवे दिशे

वायवे नमः ॥ वयं रसो मेति बंधुरूपिः गायत्री यं हः सोमो देवता स पु
 टिकरने विनियोगः ॥ वयं रसो मेति बंधुरूपिः गायत्री यं हः सोमो देवता स पु
 वतः स न्ये महि ॥ ४ ॥ उदित्ये दिने सोमाय नमः ॥ तमीशानेति मोत
 मन्मथिः जगति छुदः इशानो देवता स पूटिकरने विनियोगः ॥ त
 तीशान् ॥ जगत्तस्युषस्य विधियां जिन्यमवसेहमो वयम् ॥ पुषानो
 यथाद्ये हसाभसद्वेधेरक्षितापायुरद्व्यः स्वस्त्यो ॥ ५ ॥ ईशान्ये दिने
 इशानाय नमः ॥ अस्मै स इति प्रगाथ मन्मथिः त्रिष्टुप् छन्दः ब्रह्मा देवता
 स पूटिकरने विनियोगः ॥ अस्मै स इति प्रगाथ मन्मथिः त्रिष्टुप् छन्दः ब्रह्मा देवता
 तो स जोषा ॥ ४ ॥ वयं रसो मेति बंधुरूपिः गायत्री यं हः सोमो देवता स पु
 अवतु देवाः ॥ ५ ॥ उदित्ये दिने ब्रह्मणे नमः ॥ स्याना पृथिवीति दध्यज्ञ
 धर्चं गारुपिः त्रिष्टुप् छन्दः कूर्मो देवता स पूटिकरने विनियोगः ॥
 स्याना पृथिवी ॥ नो नैवानुदत्ता नैवे शानि ॥ यच्छानः सर्म स प्रथा ॥ ७ ॥

आद्यां न्योदिशे कर्माय नमः ॥ ये नद्यो रिति प्रजापतिरुषिः निष्ठुपुच्छदुः
 परमात्मा देवता ॥ सर्वास्तदिदं नमस्कोर विनियोगः ॥ ये नद्यो ॥ ये
 नद्यो रग्रा एथिवी च ददाय नस्तमितं ये नना कः ॥ यो अनांतरिक्षे र
 ज्जो विमानः कस्मिन् देवाय हविषा विधेम ॥ ८ ॥ सर्वास्तदिदं पर
 मात्मा सदा शिवाय नमः ॥ एतत्संपुटमेवाद्यादिदं विनस्या ॥ त्वया
 स्थितैः पापैः सर्वं नृतेषु पराजितो भवति ॥ ग्रहयक्षगंधर्वना
 क्षसभृतप्रेतपिशाचशार्ङ्गिनीशार्ङ्गिनी सूर्यश्चापदुतकराद्या
 द्युपद्रवाः सर्वं ते ज्वलन्तं ॥ ॐ पश्येति ॥ मारुतु ॥ श्रीरक्त ॥
 इति माहात्म्या स समाप्ता ॥ श्रीनारायणार्पणं नमस्क ॥ ॥
 श्रीपावतीरमणार्पणं नमस्क ॥ ६७ ॥ ॥ ५४ ॥ ॥ ५५ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ भूमि रंतरि धं द्यौरिति ॥ एव क्षराण्य एक्षरं हुवा
 एकं गायत्र्यै पदमेतदुहास्या ॥ एतस्मावरेषु लोकेषु तावद् जयति सो
 स्या ॥ एतदेव पदं द्वे ॥ १ ॥ क्रन्वो यज्जुं विसामानोति ॥ एव क्षराण्य ए
 क्षरं हुवा ॥ एकं गायत्र्यै पदमेतदुहेवास्या ॥ एतस्मावति यं न यी वि
 द्यातावद् जयति सो स्या ॥ एतदेव पदं द्वे ॥ २ ॥ प्राणोपा नो व्यानः
 इति एव क्षराण्य एक्षरं हुवा ॥ एकं गायत्र्यै पदमेतदुहेवास्या
 ॥ एतस्मावदिह प्राणितावद् जयति सो स्या ॥ एतदेव पदं द्वे ॥ ३ ॥
 आथो स्या ॥ एतदेव तुरीयं दूर्ध्वं पदं परोरजा ॥ एतदेव पतिष्वे
 न्यतुर्थं तत्तुरीयं दूर्ध्वं तं पदमिति दृष्ट्वा ॥ इव ह्यप परोरजा ॥ इति स
 र्वमुत्सं परजं ॥ ३ ॥ पर्वपरितपत्येव हुवे वभ्रीया वरा सात पति सो स्या ॥
 ॥ एतदेव पदं द्वे ॥ ४ ॥ एतस्मिन् स्मरिये दूर्ध्वं तं पदं परोर
 जासि प्रातिष्ठिता तद्देतस्य प्रातिष्ठिता न ह्येव सत्यं न ह्युर्ध्वं वेरासं त

स्माद्यदितं नीदो विवस्मना वेयता महमद्राक्ष महमश्रोषमिति षडएव
ब्रूयादहमद्राक्षमिति तस्मात्त एव भद्रध्याम ॥५॥ तदेतत्संयं बले
प्रतिष्ठितं ॥ प्राणो वै बलं तत्प्राणे प्रतिष्ठितं तस्मादाहुर्वलं सखा
दो जीयत इत्येवमिषा गायत्र्यध्यात्मं प्रतिष्ठिता ॥६॥ साहेषा गयो
स्तन्ने ॥ प्राणो वै गयोस्तत्प्राणोस्तन्ने तद्यज्ञोस्तन्ने तस्माद्गाय
त्री नाम सधामेवाममन्याहेषैव साः सखस्मात्तं न्वाहृतस्य प्राणा
स्त्रयतो ॥७॥ ताहुहेके ॥ सा चित्रा मनुष्यमन्यादुर्ध्वा गनुषु बत
हान्यमनुष्मत् इति न तथा कुर्यात्सा यत्री मेवानुष्मया यदिह वा
आपि बद्धी च प्रतिष्ठ एतानि न हेतुः सा यत्र्या एकं च न पदं प्रति ॥८॥
सखत्तमां स्त्रीः कान्मूर्णं प्रतिगृह्णीयात् ॥ स्यात्स्यात्त एतत्प्रथमं
पदमानुयाहथ वावतीयं नयी द्यावस्तावत्प्रतिगृह्णीयात्सा स्या

इतद्वितीयं पदमानुयास्य वावरीं प्राणिशस्तवत्प्रतिगृह्य
 यास्तस्याऽऽततयं पदमानुयास्यथास्याऽऽतदेवतुरियं दृष्टं
 पदं पनोरजायऽऽषतपतिने च केन च नाप्यंकुतऽऽऽतावे अ
 तिगृह्ययातु ॥९॥ तस्या उपस्थान ॥ गायत्र्यस्यैकपदी द्विप
 दी निपदि चतुष्टयं पदसि न हि पद्यस्य ॥ नमस्ते तुरियाय द
 र्शिताय पदाय पनोरजसे सा च दोमा प्रापदिति षं द्विष्मा दसा
 वस्मै कामो मासदिति चानेह चास्मै सकामः समृध्यते यस्माऽ
 एवमुपतिष्ठते ह मः ॥ प्रापमिति वा ॥ १० ॥ एतद्वै ज्ञानको वे
 दः बुद्धिर्लमाश्च तन्नाश्चिमुचान्यश्च नु होतज्ञाय न्नी विदुः
 आ अथ कथं हस्ती भूतो च हसीति मुखं हं स्या सं ज्ञा एन
 दिहा न्य करेति होवाच ॥ ११ ॥ तस्या आग्निरेव मुखं ॥ यदि ह

घाउ आपि बद्धि वाग्नावभ्यासधति सर्वमेव तत्संस्तुते
बद्धं हे वै बंधिय आपि बद्धि च पापं कृ कर्माति सर्वमेव तत्सं
श्रुयायं श्रुद्धः पूतो जनी मृतः संभवति ॥ २॥ ब्राह्मणम् ॥
श्वेतकेतुर्हवाउ उगारुगयाः ॥ ५९ ॥ ॥ ५९ ॥